

Bucsu a kávéháztól.

Írta Kádár Lehel.

Az este, a mikor a pesti éjszakát temettük, tudja az Isten, honnan, tudja az Isten merről, elfelejtett dalok melodiái reszkettek a levegőben. Dalok, a melyek ott születtek füstben, gőzben, a csillárok alatt, a márványsztalok fölött, a melyek könnyűek voltak, mint a pesti szerelmek, gyorsan szállottak a felejtésbe, mint a pesti tragédiák. A legtöbbje az éjszakáról beszélt, a kávéháztól, pincérről, pikkolóról, meg zokról a nőkről, a kik szökére aranyozzák a hajukat és sokba kerülnek. Ezekből a motívumokból keveredett össze a világhíres pesti éjszaka, a melyet csodáltunk és untunk, szerettünk és utáltunk és nem tudtuk megérteni, mi az ördögöt találunk rajta?

Hiszen mi nem mulatni jártunk oda, nem is szórakozni. Nekünk semmi közünk se volt a borgőzhez, mámorhoz, szennyhez, sárhoz, a miben a lumpoló tömegek fürödtek. Más volt az ő éjszakájuk és más volt a miénk. Az ő multságuk rikitó és stílus nélkül való. Talán mi undorodtunk legjobban tőle. És mégis szerettük, rajongói voltunk az éjszakának, de nem tudtuk, miért? ...

Az éjjel mintha megoldódott volna. Emberek sodródtak ki az éjszakába, az alig világos utcára, a kik tizesztendők óta megvárták a hajnalt, az első villámot, a kapunyitást, a kik ismerték a sarki rendőrt meg az utcaseprőt, a kiknek délelőtt olyan idegen volt a város, mintha sohasem látták volna. A polgári meghatározás lumpoknak bélyegezte őket, pedig dehogyan is

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Kádár Lehel

Cím: Bucsu a kávéháztól

Forrás: Bpesti hírlap

Bp.

1916 III. 19.

(Oldal)

azok! Művészek voltak. Művészei az éjszakának, az éjszaka hangulatának, mérői az éjszaka életének, rejtelmének, örömeinek. Ezek tették híressé a pesti éjszakát, keverték bele azokat a furcsán égő színeket, a miket nem látni sehol. Husz és harminc esztendő virrasztásából rakódott le ennek az éjszakának minden csillogása. Elpazarolt, felélt energiák testet nem öltött álmodások, bizarr gondolatok égtek a kávéházi fényben, az ember mindig azt hitte, hogy valami mesemondó settenkedik a háta mögé és elkezd beszélni arról a szöke leányról ott a sarokban, a kinek ibolya kékellik a keblén és mindig úgy néz az ajtó felé, mintha várna valakit. Valakit, a ki talán meg sem ígérte, hogy eljön, a ki talán nincs is, de azért várja várja ...

A mikor éjnek éjszakáján leültünk s a szél ökle gorombán zörgetett a tükörablakon, minket is meglepett ez az érzés. Vártunk valakit vagy valamit, éreztük, hogy el fog jönni, vagy legalább eljöhethet. Nem volt csalódás, ha nem jött el, de nem lepődünk meg, ha odaült asztalunkhoz. Lány vagy asszony, vagy csak kopott éjszakázó, egyre ment ... Az éjszaka tele volt ígéretéssel s mi ebbe mámorosodtunk bele. Az ígéretések csalnak, hívogattak a kávéházba. A mikor már eluntuk, fizettünk. A pincér ránk adta a kabátot és nekivágtunk az éjszakának egy szándékkal és egy programmal: haza.

Az uton azonban kávéházi ablakok világoltak és kiszóltak hozzánk: gyertek be, fiuk! Nem tudtunk ellent állni. Mert az éjszaka ígérte megszólalt és bolond dolgokat suttogott. Ki-

rálykisasszonyokról beszélt nekünk, a ki ott ül a kasszától balra a harmadik asztalnál s égő vörös rózsza van a hajába tűzve, mint annak az asszonynak, a ki tegnap este ott sétált a Váci utcán. Elérhetetlen messzeségben tőlünk, de ki tudja? ... Az éjszaka tud mesét mondani, hazudni, suttogni, mosolyogni, teli van illúzióval és — egyszerre csak azt vettük észre, hogy ott ülünk egy márványsztal mögött s tea vagy kapuciner párolog előttünk.

Nem voltunk mi lumpok. A legtöbbünk meg sem itta a bort meg a sört, irtózott az alkoholtól. De az éjszaka erősebb volt, mint mi, megbirkózott velünk. Nem tudtunk ellent állni erejének, varázsának. A mikor vacsora után megszállott szándéka a hazamenésnek, a kávéház varázsa megfogta kezünket és csöndesen keblére vont, mint a szerelmes asszony a párját. A cigány mélabus nótákat muzsikált, a füst meg a kávé illata összekeveredett, az edény csörmpölt, pillantások lopakodtak felénk a női kalapok alól. A szívünkre rászállt az otthon érzése: nini, hiszen idehaza vagyunk! Gondolatok fecskéi szállottak keresztül fejünkön és keresték a fészket. És a mikor röptüket követtük, hirtelen elfogott vágya a csöndnek, nyugalomnak. És a zenés kávéházat elhagyva, elmentünk a másikba, a hol nem hegedü muzsikál, hanem a pesti éjszaka az álmok és illúziók orkesztrumávé.

Sokan még ma sem tudják, mit szerettünk rajta. Magunk is csak most kezdjük tudni, hogy — nincs, hogy elmúlt. Meg tudjuk mondani,

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1916"

Személy

Helyszám

hogy a pesti éjszaka szebb volt, mint a nappal. Sokkal szebb, színesebb, melegebb. Mert a nappal nem tud hazudni, csak az emberek, a kik a nappal izzadó csatáit vivják. Nem tud álmokat lopni a szívünkbe, mesét mondani a királykisasszonyról, a kinek aranyból szőtték a haját és a szeme olyan, mint az alkonyodás. Nem tudja elhiteni velünk, hogy mi vagyunk a mesebeli hercegek, a kik üveges hintóban megyünk el a szépséges kisasszonyért. Nem tudja elhiteni, hogy az a leány, a ki délben tizenkét órakor virágot vásárol az Andrássy-ut sarkán vagy francia cipőben lépked a Dunaparton, törődik velünk vagy észrevette csodálatunkat. Nem! Tulreális ez a pesti nappal, nincs fantáziája, a regé-

nyek, miket keztyütlen kézzel szövöget, erőtlene-
nek, laposak, unalmasak . . .

Ezért siratjuk meg az éjszakát, az éjszakai
kávéházat, az illuziókat, álmódásokat. És nehe-
zen tudunk belenyugodni, hogy így legyen min-
dig. Hogy háromnegyed egykor odarohanjon
hozzánk a fizető és belekiabálja álmodozásunk
vagy halk beszélgetésünk kellős közepébe:

— Mindjárt zárunk, kérem . . .

De hát így lesz. Éjfél után egy órakor
aludni tér a pesti éjszaka is. Nem lesznek haj-
nali beszédek a nagytükör alatt, nem lesznek
mesék, hivatások, kósza tervek, bolond elkép-
zelések s egy-két esztendő múlva már csak ép-
pen, hogy az emléke fog kísérteni az éjszakának.
Vagy még az sem. Mert mi, pestiek, mindent el-
felejtünk. Igéretet, szerelmet, bűt, örömet, bajt,
barátot s el fogjuk felejtetni, a mi mindenünk
volt: az éjszakai kávéházat is.